

Edith van Gameren gaf geschiedenisles in het voortgezet onderwijs en is educatief auteur voor geschiedenis-methodes.

Hoe vertellen we het de kinderen?

Dit is het land, waar grote mensen wonen/Je hoeft er nog niet in: het is er boos/Er zijn geen feeën meer, er zijn hormonen/en altijd is er weer wat anders loos.

Zo begint een gedichtje van Annie M.G. Schmidt, een heerlijk, humoristisch en geruststellend gedicht over de kindertijd met als boodschap: de grotmensenwereld, daar is het maar rot. Maar wees niet bang, je hoeft er nog niet in.

Als je geschiedenis geeft aan kinderen, is de boosheid van de grotmensenwereld vaak pijnlijk aanwezig. Vulkanen en aardbevingen, staartdelingen en onregelmatige werkwoorden: het is allemaal niet opbeurend. Maar wat mensen mensen aan kunnen doen, is regelrechte horror. Hallo jongens en meisjes, vandaag gaat de juf jullie vertellen over veewagens die baby's, kleuters, broers, moeders en opa's vervoerden naar een plaats waar ze volgens een strakke planning werden vermoord. En waarom? Nou, ja... ehh... lang verhaal. In de eerste les die ik gaf over de Holocaust liet ik de kinderen foto's en teksten over de verschrikkingen indelen volgens de stadia racisme/uitsluiting/geweld/systematische vernietiging. Ik was bang reis Leider in het ramptoerisme te worden en deed een poging om de meest ondenkbare waanzin in een wetenschappelijk kadertje te vangen en leerbaar en verteerbaar te maken. Ik voelde me een belachelijke boekhouder. De wreedheid, de schaal en de georganiseerdheid van deze genocide maken het onverteerbaar, welk wetenschappelijk kader of historische vaardigheden je er ook op loslaat.

'Ik deed een poging om de meest ondenkbare waanzin leerbaar en verteerbaar te maken'

De laatste jaren is er vooral dankzij schrijver Guus Luijters veel aandacht gekomen voor de Nederlandse kinderen die slachtoffer werden van de nazi-moordmachine. De kinderen uit *In Memoriam* en *Kinderkroniek* hadden geen keus, geen kans. Er was voor hen geen ontkomen aan het land waar grote mensen wonen. En hoe boos het er was, daar is nauwelijks een voorstelling van te maken.

Hoe mooi en aanlokkelijk Annie het ook verwoordt: het is een fabeltje. Het land waar grote mensen wonen, daar wonen kinderen ook. Ik denk dat we ze daar geen sprookjes over moeten vertellen. Maar wat dan wel en wanneer en hoe, daar ben ik nog steeds niet echt uit. ■

Opvragen lessen niet-westerse geschiedenis

In het artikel 'Zet de ramen open' in Kleio 6, 2013 staat vermeld dat bij de HAN de les *Het westen en de wereld*, over de opkomst en ondergang van het Mongoolse rijk kan worden opgevraagd. Helaas was het genoemde e-mailadres niet correct en kunnen er daarnaast veel meer geschiedenislessen vanuit *niet-westers* perspectief worden opgevraagd over de volgende onderwerpen:

- Atatürk;
- Racisme in Kuifje-strips;
- Roma en Sinti tijdens de Tweede Wereldoorlog;
- Beeldvorming rond de Azteken;
- De Nederlandse aanwezigheid in Batavia.

Mail uw verzoek onder vermelding van 'conferentie HAN' naar Marc van Berkel (marc.vanberkel@han.nl) en hij stuurt u het materiaal toe.

De maïs godin Chicomecoatl, Azteeks beeld. Collectie Ethnologisch Museum Berlijn.